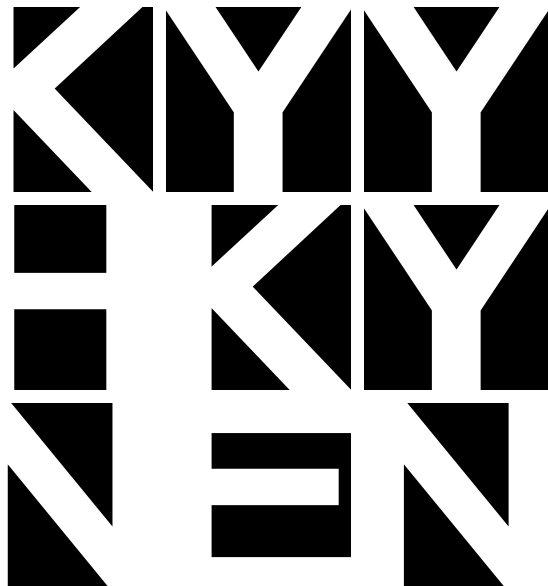

Girls
Girls
Girls

Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistyksen
julkaisu vuodesta 1853 • 157. vuosikerta • ISSN 0356-2247

<http://www.tyt.fi> • kyyhkynen@tyt.fi

Päätoimittaja Heli Yli-Räsänen (kyyhkynen@tyt.fi)

Toimitussihteeri Nina Järviö (nina.jarvio@helsinki.fi)

Taitto Jami Jarvinen • Kuvitus Saara Hannus, Rakel Liekki

Valokuvat Tinttu Henttonen, Irene Suoninen, Federico

Cabrera • Toimittajat: Minna Oksanen, Oscar Ortiz-

Nieminen • Avustajat: Anna Moring, Impi Susi

Ilmoitusmyynti Jani Laaksonen

(jani.laaksonen@helsinki.fi) & Antti Piirainen

(antti.pirainen@helsinki.fi)

Vuosikerta 13 euroa • Tilaukset kyyhkynen@tyt.fi

Irtonumeron arvo 3 euroa

Toimituksen osoite TYT / Kyyhkynen,

PL 33, 00014 Helsingin yliopisto

Painos 1600 kpl • Painopaikka: Painotalo Casper, Kurikka

Kirkossa on meneillään poikkeuksellisen kiinnostava vuosi

HALUATKO perehtyä kirkon ja seurakuntien tilanteeseen?

TAHDOTKO pysyä ajan tasalla kirkkopolitiikan kiemuroista, päivän polttavista puheenaiheista ja vallitsevasta mielipideilmastosta?

KAIPAATKO tietoa alasi avoimista työpaikoista?

Kotimaa on jokaisen teologian opiskelijan **tuore ja monipuolinen tietolähde**. Se kertoo kirkon ja seurakuntien asiat laajemmin kuin mikään muu lehti. Se herättää keskustelua **arvoista**, jotka tämän päivän Suomessa vallitsevat.

Teologisen tiedekunnan opiskelijana saat Kotimaa-lehden –50%!

Hyödynnä etusi!

–50%

12 kk

49,50€

(norm. 99€)

TILAUKSET

Soita

p. 020 754 2333 Kotimaa-yhtiöt asiakaspalvelu ma–pe klo 8–16

Lankaverkosta: 8,21 senttiä/puhelu + 6,9 senttiä/minuutti,

Matkapuhelimesta: 8,21 senttiä/puhelu + 14,9 senttiä/minuutti

Lähetä sähköpostia

tilauspalvelut@kotimaa.fi

Mainitse viestissä tarjous-tunnus KY10

3	SISÄLTÖ
4	PÄÄKIRJOITUS: NAISEN
	MÄÄRITELMÄ
5	JEESUS ONKIN NAINEN!
8	NAISTENTYÖT: SEKSIKAUPAN
	ONGELMALLINEN NAISEUS &
	STRIKE A POSE!
14	ERISKUMMALLISET NAISET
17	MARJA-SISKO: HEI ME
	RUKOILLAAN!
18	TYTÖILLE UNELMIA ÄNYYTEE
	NYT!
21	ÄITIMYYTIN MONET KASVOT
22	TYT: HUIPULLA
23	TOVERIT LUKEVAT KYYYHKYSTÄ

NAISEN MÄÄRITELMÄ

Mikä yhdistää kaikkia maailman naisia? He kaikki kutsuvat syystä tai toisesta itseään sellaiseksi, toiset enemmän, toiset vähemmän. Sen enempää en naista määrittele.

Ranskalainen kirjailija, filosofi ja feministi **Simone de Beauvoir** (1908–1986) kirjoitti klassikkoteoksessaan Toinen sukupuoli (*Le deuxième sexe*, 1949), että naiseksi ei synnytä vaan naiseksi tullaan (*on ne naît pas femme: on le devient*).

Tuo on ruman kuuloista tytön suusta. Kuinkahan villi lapsi olisit ollut, jos olisit ollut poika. Oispa tullut poika. Ei tuo pysty edes poikaa synnyttämään. Vittu mä panen sut heteroks! Kyllä se on suuri kunnia naiselle synnyttää poika. Ei kai tyttöjä kouluun panna? Mikä sukupuoli sä oot? Sä et istu niin ku naiset. Tähän firmaan ei koskaan palkata naisia. Se kerjäs sitä pukeutumisellaan. Miten voit alen-
taa itsesi naiseksi? Vitun huora!

Kaikki nuo ovat naisten kuulemia, ääneen lausuttuja. Niitä ovat kuulleet äidit, siskot, lesbot, poikatyöt, transnaiset, heteronaiset, tyttäret, tyttöpojat, transgenderit, feminiiniset miehet, biseksuaaliset – äivan kaikenlaiset ihmiset, jotka joltain osin lokeroituvat naiseuteen tai feminiinisyyteen. Niitä ovat sanoneet erilaiset suut, naisten suut ja miesten suut. Tule siinä sitten jonkinlaiseksi noita kuunnellessa. Ei, tämä ei ole vastakkainasettelu, myös mieheksi tullaan, ei synnytä. Tämä on toteamus, että siihen, miltä syntyessäsi ulkoisesti näytät, liitetään odotuksia ja pakotteita, se määrää sosiaalisesti, oikeudellisesti ja ekonomisesti.

Mutta tämä numero on naiseudesta, muutama näkökulma siihen, ei sen enempää eikä vähempää. ■

Heli Yli-Räsänen
päätoimittaja

Kuva: Tinttu Henttonen, "Minun maljani on ylitsevuotavainen"

JEESUS ONKIN NAINEN!

HERRA VARJELKOON, NYT ON JEESUSKIN HÄPÄISTY, SILLÄ EI OLE MITÄÄN NIIN PYHÄÄ KUIN JEESUKSEN MIEHEYS. PYH JA PAH. KAUTTA AIKAIN ON KUVAMME JEESUKSESTA JA KRISTUKSESTA PERUSTUNUT MIELIKUVIIN SIITÄ, MITÄ IHMISEKSI TULLUT JUMALA ON, JA KAUTTA AIKAIN OVAT TAITEILIJAT SIIHEN PUREUTUNEET. JA KAUTTA AIKAIN OVAT JOTKUT SIITÄ MIELENSÄ PAHOITTANEET.

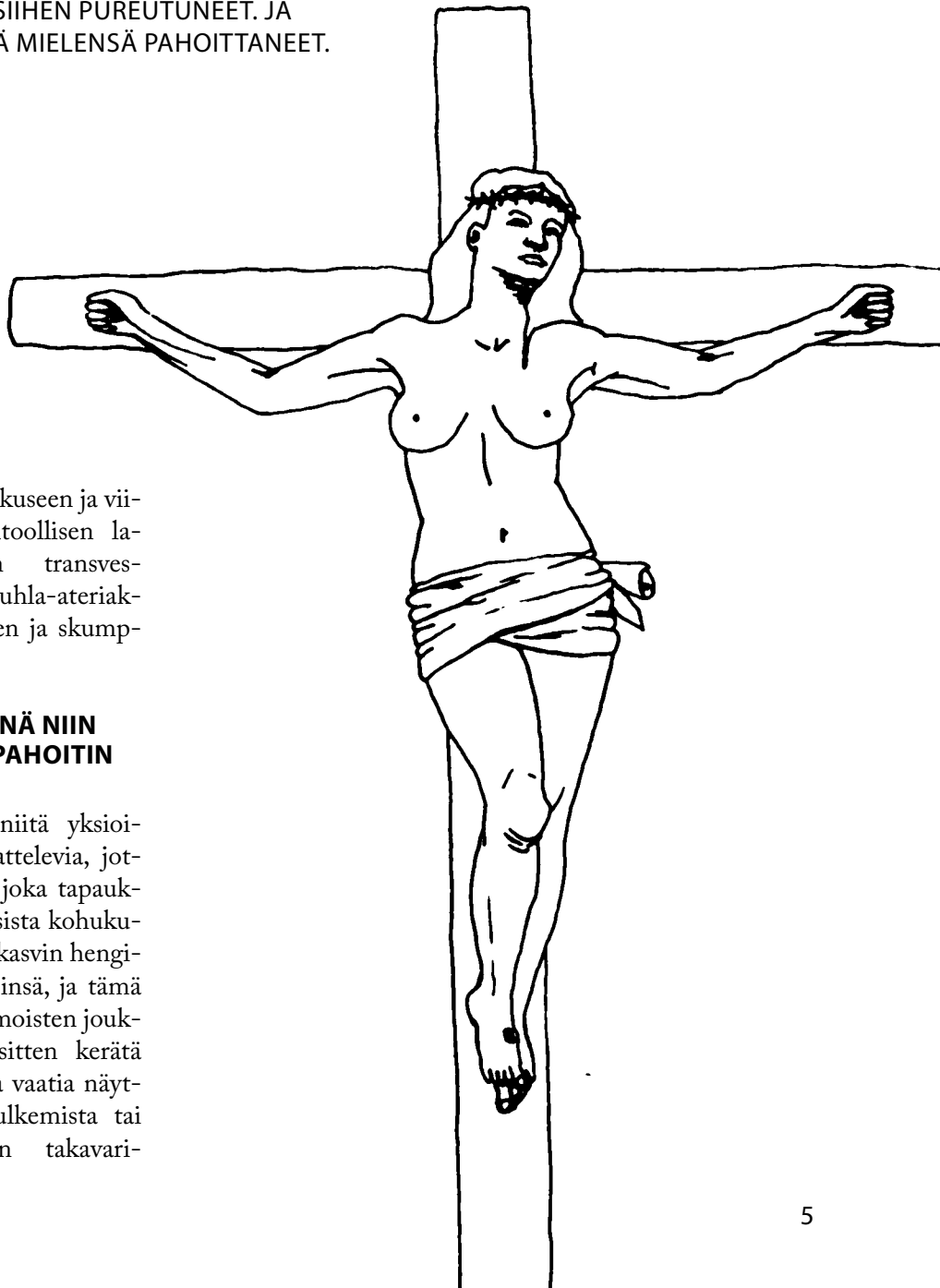
Kuvaamisen historia antaa hyviä vinkkejä siitä, miten voidaan rakentaa taiteen keinoin raflaava ja provokatiivinen kuva. Se voidaan tehdä oikeastaan suhteettoman helposti: esimerkiksi yhdistämällä uskonnollinen aihe ruumiilliseen tai poliittiseen teemaan, ja kuohunta on taattu.

Jeesuksen laajalti säädettömäksi tuomitun kuvaamisen lähihistoriaan ja niistä nouseviin tunnettuihin kulttuuripolemiikkeihin lukeutuvat messiaan kuvaaminen sikana, krusifiksin upottaminen taiteli-

jan omaan kuseen ja viimeisen ehtoollisen lavastaminen transvestiittien juhla-ateriaksi sipseineen ja skumpineen.

KYLLÄ MINÄ NIIN MIELENI PAHOITIN

Aina on niitä yksioikoisesti ajattelevia, jotka vetävät joka tapauksessa tällaisista kohukuvista palkokasvin hengitystiehyeisiinsä, ja tämä heikkohermoisten joukko alkaa sitten kerätä adresseja ja vaatia näytelyiden sulkemista tai taideteosten takavari-

” Jos ei edes voida leikkiä ajatuksella, että Jumala olisi voinut ottaa naisruumiin maalliseksi majakseen, niin sitten ollaan patriarkalisella hakotiellä”

kointia, ja jotkut vaativat tekijöille luonnollisesti rangaistusta jumalanpilkasta tai uskonrauhan rikkomisesta. Kaikesta edeltävästä puolestaan provokatiivisuuteen pyrkivä taiteilijanretku vain saa lisää kiksejä ja sitäkin enemmän julkisuutta.

Kiertäessäni viime vuosina nykytaidenäyttelyitä Helsingissä olen törmännyt aika usein Jeesuksen suku-

puolta kyseenalaistaviin tai muuntaviin teoksiin. Mieleeni tulevat ainakin sellaiset taiteilijat kuin **Marita Liulia**, **Mika Karhu** ja **Pauliina Turakka-Purhonen**, jotka ovat tälle tielle ek-syneet. Kuinkahan moni museo- tai galleriavieras on päätenyt raottamaan nitro- tai pamipurkinsa kantta. Tai sitten vain suurentelen asioita, ja tätä nykyä Jeesuksen esittäminen naisena

on jo taidemaailman arkipäiväistänyt kuva-aihe.

SEIMESSÄ TYTTÖ MAKAAPI

Taiteen historian ensimmäiseksi naisjeesukseksi on ehdotettu amerikkalaisen **Edwina Sandysin** vuonna 1975 tekemää Christaksi nimettyä pronssiveistosta. Teos herätti odotetusti rivakkaa kohua sen ollessa esillä pääsiäisviikolla 1984 New Yorkin episkopaalisessa Pyhän Johanneksen tuomiokirkossa. Vaikka olen keskimääräisesti diplomaattinen ja korrekti ihminen, niin pidän sika-, kusi- ja naisjeesusten ympärillä vellovia kohuja älyllisesti vajavaisina: pilkataan, ivataan, punastellaan ja kauhistellaan vuoron perään, mutta koko homma kuihtuu oikeastaan siihen. Pyöritellään silmiä, loukkaannutaan ja käännetään törkeästi selkä potentiaalisesti loistavalle teologiselle taidekeskustelulle.

Onneksi feministit – ja erityisesti feministiteologit – ovat keränneet pointsit kotiin ja kääntäneet naisjeesuskuvaukset filosofiseksi kannanotoiksi ja aidoksi pohdinnaksi ihmiseksi tulleen Jumalan

olemuksesta. Femakko-teologi **Julie Clague** on tutkinut amerikkalaista Christa-tapausta ja päätenyt siihen lopputulemaan, että Jeesuksen so-pimaton esittäminen oikeastaan paljastaa mies-keskeisen ja siten vääristyneen jumalakäsit-tyksen ylivallan. Miksei teoriassa voisi ajatella, että Jeesus olisi nainen, ja että hänellä olisi ollut 12 opetustytärtä? Miksi Sanan tuleminen lihaksi piti tapahtua miesruumiissa? Jos ei edes voida leikkiä ajatuksella, että Jumala olisi voinut ottaa naisruumiin maalliseksi majakseen, niin sitten ollaan patriarkalisella hakotiellä

KRISTUSNAISEN FUNKTIO

Ja tässä vaiheessa joku saattaa miettiä, ettei historiallinen Jeesus kuitenkaan ollut nainen. Joo, ei varmaan, mutta kysymys onkin mahdollisuuksista ja ajatusleikeistä eli kuvittelusta – mielikuvista ja niiden mahdollisuuksista. Toisaalta ei myöskään tiedetä varmuudella, miltä Jeesus (miehenä) oikeastaan näytti. Tässä suhteessa kaikki kuvaukset Jeesuksesta ovat haavekuvien tuotetta. Muun muassa ensimmäiset Jeesusta kuvaavat maa-

TULE MUKAAN

TOIMINTAAN!

CHANGEMAKER

Liity **CHANGEMAKERIIN** ja muuta maailmaa: www.changemaker.fi

Tilaa **KIRKON ULKOMAANAVUN** uutiskirje tai tule vapaaehtoiseksi: www.kirkonulkomaanapu.fi

KIRKON ULKOMAANAPU

” Oivalluksellinen teologia on taidetta, ja hyvä taide voi olla myös teologia.

laukset katakombeissa esittävät karvatonta ja toogaan kääriytyntä paimennuorukaista, ei mielikuviamme vaa-leaihoista kaapuun son-nustautunutta partajee-susta.

Argentiinalainen queerteologi **Marcel-la Althaus-Reid** kiteyt-tää hyvin mietiskele-vän teologian ja teolo-gishistoriallisten kerto-musten välistä suhdet-ta suomennettuna ja ki-teytettynä suurin piir-tein näin: ”Jeesuksen Kristuksen elämän to-dellinen merkitys voi-daan paljastaa mieliku-vituksellisesti kuorimal-la pois historiallisteolo-gisia kertomuskerrok-sia. Näin löytyy Kris-tus, joka antaa jokaisel-le kristitylle omakohtai-sen pohdinnan ja mieli-kuvatyöskentelyn aihet-ta. Evankeliumitekstien niukat ja fragmentaari-set kuvaukset historial-lisesta Jeesuksesta riit-tävät vain alkuraapai-suksi.”

Teologia ja taide ovat mielestäni toisiaan lä-hellä olevia disiplinejä: on olemassa tietty ku-vallinen/sanallinen pe-rinne, jota muokataan, pohdiskellaan ja sitten päädytään usein raken-tamaan uusia tai ainakin uudentyyppejä ratkai-suja. Teologi tekee teolo-giaa kontemploimal-la jumalaisia asioita ja pohtimalla ne uudenlai-seen muotoon. Taiteili-ja puolestaan muokkaa omasta oivalluksesta vi-suaalisen tai muutoin

aistimellisen esityksen, jolla on myös väistämät-tömästi esikuvansa. Oi-valluksellinen teologia on taidetta, ja hyvä taide voi olla myös teologia.

Kiitos feministi-teologian ja naispuolis-ten jeesusten olen tullut jälleen uskoon. Ainakin melkein. ■

Lisälukemista:

Clague, Julie, 2005. The Christa: Symbolizing My Humanity and My Pain. *Feminist Theology* 1/14.

Marcella Althaus-Reid, *Indecent Theology: Theological Perver-sions in Sex, Gender and Politics* (London: Routledge, 2000).

LIITY PAPPISLIITON OPISELIJÄSENEKSI!

Opiskelijajäsenyys on
ilmainen.

Mitä saat?

- neuvontaa ja koulutusta työllisyysasioissa
- Crux-lehden postiluukkuusi seitsemän kertaa vuodessa
- matkavakuutuksen
- mahdollisuuden hakea matka-apurahaa

Lisäksi voit liittyä Erityiskoulutettujen
työttömyyskassaan erillistä korvausta vastaan.

PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUNDET

NAISTEN TYÖT

NAISET ARMEIJASSA, PAPPEINA JA POLIISEINA – ON AMMATTEJA, JOISSA NAISEN OLEMINEN EDELLEEN ON JOIDENKIN MIELESTÄ ARVELUTTAVAA. NAINEN SAIRAANHOITAJANA JA LASTENTARHANOPETTAJANA SEN SIJAAN SAA SAMOILTA TAHOILTA HYVÄKSYVÄÄ NYÖKYTTELYÄ OSAKSEEN. SITTEEN ON AMMATTEJA, JOTKA SELVÄSTI OVAT NAISTEN AMMATTEJA, MUTTA KUKAAN EI OIKEIN TIEDÄ, MITEN NIIHIN PITÄISI SUHTAUTUA.

Kuvat: Federico Cabrera

SESIKAUPAN ONGELMALLINEN NAISEUS

Nainen on sellainen, jolla on naisen jutut. Työ on hommaa, josta maksetaan. Määritykset ovat helppoja, kun pysytään perusasioissa. Millaisia siis ovat naisten työt? Pidetään yksinkertainen linja: naisten töissä tehdään naisten jutuilla maksua vastaan jotakin. Samoilla linjoilla on kirjailija **Eliina Tiilikka**.

– Ensimmäisenä naisten töistä puhuttaessa tulee mieleen seksuaalisuutta sivuavat ammatit tai sellaiset, joissa hyödynnetään fyysistä ulkomuotoa, esimerkiksi strippari ja malli.

Prostituution, johon hänet yleensä liitetään, hän jättää listasta pois. Olemme kuitenkin juuri vaihtaneet pitkällisesti ajatuksia seksin myymisestä työnä, johon naiseus liittyy elimellisesti.

Tiilikan nimen yhteydessä puhutaan tänä vuonna prostituutiosta

sekä prostituution yhteydessä Tiilikasta. Tammikuussa ilmestynyt *Pu-nainen mekko* -esikoisromaani pohjautuu kirjailijan omiin kokemuksiin satunnaisen maksuseksin maailmassa. Keskusteluohjelmissa ja iltapäivälehtien lööpeissä hän on antanut yhden kasvot samoille naisille, joista myös sosiologi **Anna Kontula** kirjoitti väitöskirjassaan *Pu-nainen eksodus*; omaehtoisille prostituoiduille, jotka myyvät seksiä vaillo pakotteita – ilmeisesti punavärien vallitsemassa rinnakkaistodellisuudessa.

Riippumatta siitä, onko seksityöhön päätenyt pakosta, puhe on aina naisista. Tiilikan mukaan tämä palautuu jo siihen, että suurin osa ammattikunnasta on naisia. Julkinen keskustelu tosin vääristyy, kun ääneen pääsevät vain naispuoliset am-

Asiakaspalvelija on asiakaspalvelija, ei sen vähempää makuuhuoneessa kuin kampaamossakaan.”

STRIKE A POSE!

Mallit – nuo epätohdellisen kauniit olennot, mykistävää ja pyhädyttävää ihmisyyden estetiikkaa. Kuinka liike voi olla niin kaunis, keho ja kasvot asennollaan ja ilmeellään kertoa sanan tai kokonaisen tarinan. Tai vaihtoehtoisesti kävelevät henkarit, hyi kauhee ku laihha, huomionkipeä, hyväksikäytetty tyttörukka – varmaan oli vaikea lapsuus, eikä isä koskaan kehunut kauniiksi. Nyt sitten on näännäyttänyt itsensä nälkään, ja ulospäin elämä näyttää hohdokkaalta. Ja tyhmäkin täytyy olla.

– Mallina oleminen on täynnä ristiriitoja, sanoo malli **Nanna Grundfeldt**, ja jatkaa.

– On totta, että mallibisneksessä on hirveästi hyväksikäyttöä: palkkiot eivät olekaan odotusten mukaisia, keikka ei ollutkaan ihan sellainen, kuin kuvitteli. Ja tähän liitetään tyhmyys: kauniit, tyhmit, nuoret tytöt. Mutta voiko sitä kutsua tyhmydeksi, että 16-vuotias nuori nainen yksin maailmalla ei osaa vaatia työ sopimusta etukäteen? Tai että samainen

nuori nainen ei tule ajatelleeksi, että joku haluaa käyttää väärin hänen elämäkokemattomuuttaan ja innokkuuttaan luoda uraa? Grundfeldt kysyy.

Niin, miten helppoa onkaan sysätä vastuu sille, joka uskoo, että ihmiset tahtovat lähtökohtaisesti toisilleen hyvää, auttaa nuorempaa ja kokemattomampaa kasvamaan omassa osaamisessaan. Nii-via ja typerää, maailma on kova, ja joka ei epäile kaikkia ja kaikkea, kaatuu elontielle – se on usein viesti mallimaailmassakin.

KAUPAN MUTTEI KOKONAAN

Mallin työväline on keho, naisella naisen keho. Se on siis kaupan. Mutta kuten kaikessa omaehtoisessa kaupankäynnissä, myyjä vetää kaupan rajat. Grundfeldt ei ole kaupan turkiksille.

– Siinä on yksi minun rajanvedoistani sen suhteen, miten minä itseäni myyn. Minun kehollani tai kasvoillani ei myydä turkiksia, koska en halua edistää tur-

kistuotantoa. Toisaalta annan kehoni ja kasvo- ni mielelläni ilmaiseksi kaikkeen sellaiseen, minkä uskon edistävän hyvää, olen poseerannut ilmaiseksi esimerkiksi Animalialle ja Amnes- tulle. Minulle mallius ei ole itseisarvo vaan vä- line vaikuttaa, Grund- feldt toteaa.

LÄSKI/LUURANKO

Nainen ja kauneus ovat kautta aikain olleet py- hässä liitossa keskenään. Kauneus herättää ihai- lua ja kateutta. Mal- lin ulkonäkö on vapaata riistaa arvostelulle.

– Aina sitä ei kestä, koska asiakkaiden odo- tukset, näkemykset ja vaatimukset ovat niin ristiriidassa keskenään. Jos saman viikon sisään kuuluu ”sä oot helvetin läski” ja ”voisitko syö-

dä enemmän”, niin vies- ti pään sisällä on niin ristiriitainen, ettei auta kuin kysyä itse itseltään, että onko oma olo hyvä tällaisena, ja jos vastaus on kyllä, on odotettava asiakkaita, jotka etsivät juuri näin laihaa tai li- havaa mallia, joka minä olen. Jos sen sijaan läh- tee kuuntelemaan kaik- kien vaatimuksia, niin tervemenoa mielenter- veys. En yhtään ihmet- tele, että monella hy- vin nuorena mallinuran aloittavilla tytoilla me- nee nuppi sekaisin, kos- ka ei nuorelta mieleltä voi vaatia vielä sellai- ta itsevarmuutta ja it- sensähyväksyntää, joka yleensä tulee iän ja elä- mänkokemuksen myö- tä, Grundfeldt arvioi.

Ristiriitaisesti juu- ri nuoria tyttöjä mal- libisnes haluaa ja hou- kuttaa. Grundfeldt on

matinharjoittajat. Kes- kusteluissa usein myös toistetaan vanhaa su- kupuoliasetelmaa, jossa miesasiakas saattaa nai- sen uhrin paikalle.

Tiilikka myöntää it- sekin ajatelleensa ste- reotyyppisesti prosti- tuutiosta ja prostituoi- duista.

– Olin itsekin hie- man median aivopese- mä, ensimmäisenä mie- leen pompahti virolai- nen nuori tyttö, joka on parituksen uhri. Ajatte- lin, että prostituutio on sortoa, mutta käsitys on muuttunut aika tavalla siitä, hän kertoo.

NAISEUS KAUPPATAVARANA?

Miten naiseus sitten liit- tyy seksin myymiseen? Tiilikan mukaan naise- us on seksityössä läsnä aivan kuten muussakin arjessa. Asiakas odot- taa tapaavansa tietynlai- sen naisen, työvälineenä käytettävä oma keho on poikkeuksesta naiskeho. Aina on olemassa mah- dollisuus, että asiakkaan ja palvelun tarjoajan kä- sitykset seksiä myyvistä naisesta eivät kohta.

– Lähtötilanne pros- tituutiossa on ulkonä- össä, joten sitä keskit- tyi lähinnä näyttämään miellyttävältä objektilta, Tiilikka kertoo.

Asiakas, kuten moni muukin, odottaa prosti- tuoidulta tietynlaista ul- konäköä. Iltaapäivälehti- en ja keskustelupalsto- jen yksipuoliseen pros- tituutiokeskusteluun tuokin yllättävän maus- teen se, että ilmiön tä- män hetken puhuva pää on lävistetty ja siilituk- kainen.

– En ollut aivan klas- sisen näköinen tapaus, hän toteaa.

Tiilikan tilitys saattaa yllättää muitakin. Esi- merkiksi seksin myy- misestä niin ikään kir- joittanut Anna Kontula korvasi kielessään pros- tituoidut seksityönteki- jöillä, sillä hän piti pros- tituution käsitettä sivu- merkityksiltään halven- tavina. Yleisemmin niin kutsutun seksiradikaalin feminismiin piirissä sek- sityötä onkin haluttu pi- tää työnä, jossa ihminen myy palvelua, ei itseään. Tiilikan kielessä vilise- vät sen sijaan prostitu- oidut ja itsensämyymi- set; problematisoinnille

” On niin helppoa haukkua ja arvostella ihmistä, jos- ta ei oikeasti tiedä mitään, pelkkien mielikuvien pe- rusteella.”

”

Lapsina tytöt leikkivät sairaanhoitajaleikkiä, kampaajaleikkiä, lentoemoleikkiä. Harvemmin leikittyjen joukkoon jäävät prostituutio- ja stripparileikit.”

” Jos saman viikon sisään kuulee ”sä oot helvetin läski” ja ”voisitko syödä enemmän” ja molempia vielä kuuntelee, niin ter-
vemenoa mielenterveys.”

onnellinen, ettei kysyn-
nästä huolimatta lähte-
nyt malliksi nuorempa-
na. Nyt aktiivisia työ-
vuosia ei ehkä ole mon-
taa, mutta se on sen ar-
voista, että on omanar-
vontunto, rohkeus vetää
omat rajansa, kyky vaa-
tia mustaa valkoisella –
asioita, joita Grundfeldt
ei voi sanoa nuorempa-
na hallinneensa.

TOINEN KUOLEMANSYNTI

Kateus. ”Tyhmä”, ”ei oi-
keesti edes nätti”, ”luu-
lee olevansa joku” –
onko se kateutta? Vai
sen osoittamista, ettei
anna arvoa ihmiselle,
joka kaupallisesti hyö-
dyntää sitä, mitä geenit
ovat antaneet. Vai kate-
utta juuri jälkimmäises-
tä johtuen, sillä tasan ei-
vät käy onnenlahjat gee-
niarpaisissa.

– Itse olen kohdan-
nut aika vähän kateut-
ta mallimaailman ulko-
puolella. Ehkä se johtuu
siitä, että tulin julkisuu-
teen tv-ohjelman kaut-
ta, jossa näkyi myös per-
soonani. On niin help-
poa haukkua ja arvos-

tella ihmistä, josta ei
oikeasti tiedä mitään,
pelkkien mielikuvien
perusteella. Toinen asia
sitten onkin, että miksi
mallit koetaan helpos-
ti ylimielisiksi ja kop-
paviksi, jos heidän per-
soonastaan ei ole mi-
tään käsitystä. Varmaan
yksi osatekijä on tosi-
tv-formaatit, joissa leik-
kaamalla dramatisoi-
daan todellisuudessa ai-
van draamattomia tilan-
teita ja puheenvuoroja.
Myös elokuvat ja muu
viihdeteollisuus liittyy
malliuteen helposti ylit-
sepursuavaa narsismia,
itseriittoisuutta, turha-
maisuuksia ja välinpitä-
mättömyyttä kaikes-
ta muusta paitsi itsestä,
Grundfeldt pohtii.

Ehkä myös fakta ja
fiktio mielessä sekoit-
tavat, kun katselee ku-
via itsetietoisesti ja yl-
peästi poseeraavista nai-
sista, jotka uhkuvat voi-
maa, valtaa, seksiä, itse-
varmuutta vailla häpeän
hiventä – milloin kuvas-
sa on malli, milloin ih-
minen ilman lavastei-
ta, ilman ohjeita ja roo-
lia? ■

ei anneta sijaa. Karkeus
liittyy kenties Tiilikan
haluun vallata julkisessa
keskustelussa tilaa ”oi-
keille” puheenvuoroil-
le, joissa huomioon ote-
taan seksin myymisen
todellisuus niin huono-
ne kuin hyvinekin päivi-
neen.

Tähän todellisuuteen
liittyy usein vaiettu tun-
netyö, jonka kautta nai-
siset työt usein määrit-
tyvät. Hoitajat huolta-
vat perheidemme lap-
set ja vanhukset fe-
miniinisen empatian-
sa voimin samalla, kun
aikuisväestö rentoutuu
lentoemäntien ja tar-
joilijoiden huolehtivas-
sa hoivassa. Vaikka Ti-
likka kertoo kokeneen-
sa myös vieraantumis-
ta itsestään, hän koros-
taa luonteen sekä tun-
nepuolen olennaisuut-
ta asiakkaiden tapaami-
sessa.

– Tietenkin odote-
taan sosiaalisia taitoja ja
mukavaa luonnetta, hän
kertoo.

– Huomasin, että oli
hankalaa pitää luon-
teensa kokonaan eril-
lään aktista, joten sitä
vain otti jokaisen ta-
paamisen uniikkina ko-
kemuksena pelkäämät-
tä pistää itseään likoon.
Yllättäen asiakastapaami-
set muistuttivatkin
”normaalia sosiaalista
kanssakäymistä”. Asia-
kaspalvelija on asiakas-
palvelija, ei sen vähem-
pää makuuhuonees-
sa kuin kampaamossa-
kaan.

VAIETTU WORKING GIRL

Lapsina tytöt leikki-
vät sairaanhoitajaleik-
kiä, kampaajaleikkiä,
lentoemoleikkiä. Har-
vemmin leikittyjen
joukkoon jäävät prosti-
tuutio- ja stripparilei-
kit. Tämä vähentää toki
kiusallisia tilanteita päi-
väkodeissa, mutta ker-
too myös jotain väliti-
lasta, johon seksityö jää.
Sanoohan arkijärkem-
me jo sen, etteivät kaik-
ki naisten työt ole am-
matteina tasavertaisia,
vaikka niissä naiseut-
ta (tai sen karikatyyriä)
hyödynnetäänkin.

– Myönnän etten it-
sekään suhtaudu pros-
tituutioon kunnon am-
mattina. Tämä luulta-
vasti siksi, koska sitä on
helppo harjoittaa hämä-
rissä olosuhteissa, Ti-
likka sanoo.

Pettymys. Edessä ei
ole punaista manifestia
seksityön tunnustuksen
puolesta. Elina Tiilik-
ka propagoi ainoastaan
kuvaa seksin myyjästä
tavanomaisena naisena
ja seksityöstä helppona
vaihtoehtona. Monelle
pätikätyöläisten ja opis-
kelijoiden tuloluokas-
sa elävälle naiselle sek-
si palkkavalttina onkin
vaihtoehto muiden jou-
kossa.

– Naiseutta voi aja-
tella suurena etuna: jos
sattui syntymään tä-
hän sukupuoleen, mik-
si ei ottaisi siitä hyötyä
irti. ■

ERISKUMMALLISET NAISET

”KYLÄ, SE YRITTI NUJERTAA HÄNET, TÄMÄ MAAILMA VALTAISASSA ITSETYYTYVÄISYYDESSÄÄN, OMAHYVÄISINE KÄYTTÄYTYMISSÄÄNTÖINEEN, JOTKA OLI TEHTY NIIDEN RIKOTTAVAKSI, JOTKA KEKKALOIVAT JA MAHTAILIVAT OLEMALLA SITÄ, MIKÄ HEISTÄ OLI NORMAALIA. HE TALLASIVAT NIIDEN TUHANSIEN TOISTEN KAULAT, JOTKA LUOJA TIES MISTÄ SYYSTÄ EIVÄT OLLEET KUIN HE. HE YLPEILIVÄT NÄRKÄSTYKSELÄÄN, SILLÄ, MINKÄ HE JULISTIVAT OIKEAKSI TUOMIOKSI. HE TEKIVÄT HIRVITTÄVÄÄ SYNTIÄ, TOISINAAN JOPA ALHAISTA, KUIN VERENHI-MOISET PEDOT – MUTTA SILTI HE OLIVAT NORMAALEJA! JA HEISTÄ ALHAISINKIN SAATTOI OSOITTAA HÄNTÄ HALVEKSUEN JA SAADA OSAKSEEN KOVAAÄNISET APLODIT.”

Näin pohtii **Stephen Gordon** romaanissa Yksinäisyyden kaivo. Stephen kasvaa 1900-luvun alun Englannissa tuntien herkeämätöntä erillisyyttä ympäröivästä maailmasta. Siinä maailmassa muut pienet tytöt leikkivät teekutsuja ja käyttäytyvät hillitysti. Siinä maailmassa Stephen ammentaa pohjattomasta yksinäisyydestä. Hän on viehtynyt miekkailuun ja metsästyksen, joihin hänen ymmärtäväinen isänsä suosittelee hänelle mahdollisuuden äidin hiljaisesta vastustamisesta huolimatta.

Selän takana kiusantelevista suista, äidin rakkaudettomista katseista ja sisällään vellovasta hämmennyksestä huolimatta Stephen kasvaa sellaiseksi, mikä on ja löytää eräänä päivänä sille kauhukseen ja

helpotukseen myös nimen: invertti.

Radclyffe Hallin romaani julkaistiin 1928, ja se johti yhteen Englannin suurimmista siveellisyysoikeudenkäynneistä, ja oikeutta kirjan siveellisyydestä käytiin myös Amerikassa. Kirjan päähenkilö on sukupuoli-identiteetiltään ja -rooliltaan häilyvä ja rakastaa luonnottomasti 1900-luvun Englannissa. Stephen on ”eriskummallinen” nainen.

Suomennosta klassikkoteoksesta saatiin odottaa aina tämän vuoden syksyyn asti. Pohdimme teoksen teemoja, historiaa sekä yhteiskunnallisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia kirjan suomentaneen kääntäjä **Milla Karvosen** kanssa vuoden 2010 joulukuun Helsingin yössä,

paikoissa, joissa nykyajan suomalaiset eriskummalliset naiset löytävät.

Astumme sisään Nalleen, yhteen Kallion lukuisista juottoloista, mutta tämä on se paikka, josta lesbopiireissä väännetään vitsiä legendaarisen maineensa vuoksi.

Ensimmäisellä läpiskannauksella paikan ovat tänään valloittaneet miehet. Istumme alas, ja ihmisten valuessa baarijakkaroidemme ohitse huomaamme, että onhan täällä naisiakin, olemukseltaan maskuliinisia naisia lyhyine tukkineen, miestenvaatteineen ja leveine tilanotteineen.

HYR: Kirjassa kerrotaan, että Stephen haluaa jo lapsena leikata hiuksensa lyhyiksi, mutta pystyy toteuttamaan

haaveensa vasta aikuisiällä muutettuaan pois kotoa. Samoin kirjassa viitataan useaan otteeseen, että Stephen teettää itselleen pukuja ja käyttää kravatteja, mutta sen ajan pukeutumisesta ja terminologiasista tietämättömänä en osaa arvioida, pitäisikö nuo puvut tulkita miesten puvuiksi.

MK: Luulen, että niillä viitataan miesten pukuihin, sillä naiset puketuivat 1900-luvun Englannissa pääsääntöisesti leninkeihin. Kirjailija Radclyffe Hall herätti itse aikaan huomiota pukeutumalla miesten vaatteisiin ja käyttämällä miesten hattuja, mutta saattoi myös yhdistellä haameeseen miesten puvuntakkia yläosana. Yksinäisyyden kaivon maineen myötä Hallista

tuli tyyli-ikoni aikansa lesbopukeutumises-
sa, ja monet naiset ha-
kivat pukeutumisessaan
maskuliiniseksi miellet-
tyä tyyliä.

HYR: Kuinka pal-
jon Yksinäisyyden kaivo
sitten on Hallin omaan
elämään perustuva?

MK: Siitä on sanot-
tu, että se on huonosti
verhottu omaelämäker-
ta. Hallilla itsellään oli
ambivalentti äitisuhde,
ja isä oli etäinen hahmo,
joskin kirjassa Stephe-
nin isä on äärimmäisen
rakastava ja läheinen sa-
lailevaisuuden aiheutta-
masta etäisyydestä huoli-
matta. Voimakas ka-
tolinen kristinuskoko ai-
nakin yhdistää hahmoa
ja luojaansa, sillä Hall
omaksui voimakkaan
katolilaisuuden ensim-
mäisen elämänkump-
paninsa myötävaikutuk-
sesta.

HYR: Kirjassa tosi-
aan on paljon viittauksia
kristinuskoon ja Raa-
mattuun. Minua kos-
ketti, miten Stephen
ajattelussaan palaa yhä
uudestaan luomiseen ja
rakkauteen, aluksi poh-
tien, miten Luoja on
luonut hänet sellaisek-
si kuin on, mutta oikeu-
dettomaksi rakkauteen
kehonsa tähden – hän
siis näkee naisen ke-
honsa rajoittavan hän-
tä rakastamasta naisia
muuten kuin henkisesti.
Myöhemmin hän ym-
märtää fyysisen rakkau-
den olevan mahdollis-
ta ilman lisääntymistar-
koitusta, mutta ajatte-
lee sen edelleen olevan

luonnotonta ja ihmet-
telee tätä Luojan luo-
mistyötä, jonka osana
on kärsimys kehon riui-
tuessa rakkaudettomuus-

nessa. Lopulta hän pää-
see pohdinassaan siihen,
että luonnottomuuden
ja rakkauden oikeudet-
tomuuden ajatus ei tule-

kaan hänen Luojaltaan,
vaan ympäröivältä maa-
ilmalta, joka on päättä-
nyt, mikä on luonnollis-
ta ja normaalia.

Rakel Liekki: Eläköön vapaus

Baarissamme rakkaus ei ole luonnotonta. Kaksi naista kävelevät ulos käsi kädessä hellästi toisiinsa katsoen. Olemme havaitsevinamme myös yksinäisyyttä, mutta ken tietää, onko se vain mielissämmme. Baaritiskin äärellä jakkaralla istuu harmaatukkainen nainen tuopistaan kulauksia ottan. Olen nähnyt hänet täällä aiemminkin. Aina yksin, satunnaisia juttukavereita lukuun ottamatta. Päättämme vaihtaa paikkaa.

HYR: Stephenin yksinäisyyden ja erilaisuuden tunne kumpuaa siitä, ettei hän sovi mihinkään muottiin, ei pysty jakamaan kokemusmaailmaansa ympäröivien ihmisten kanssa. Tämän hän osaa myöhemmin liittää inverttiyteensä – tätä termiä kirja käyttää hänestä ja kaltaisistaan. Teoksesta on aina puhuttu lesbokirjallisuusklassikkona, mutta tämä ei mielestäni avaa koko kuvaa, sillä Stephen ei koe itseään naiseksi.

MK: Nykytermeillä hän varmaan olisi jonkinlainen trans. Invertti tarkoittaa kirjaimellisesti toisinpäin käännettyä, mikä ehkä kuvaa 1900-luvun käsitysmaailmasta käsin parhaiten sitä, mikä Stephen on – biologinen nainen, jolla on maskuliininen identiteetti, ja joka rakastaa naisia. Kirjassa Stephen herättää kummastus-

ta ulkoisella olemuksellaan ja roolillaan, tätä samaa eivät kohtaa ne kirjan naiset, jotka kyllä rakastavat naisia, mutta jotka ovat roolitetaan ja ulkoisesti ajanmukaisia naisia.

Kävelemme lumen tuis-kutessa läpi valkoisen Kallion kohti seuraavaa etap-piamme.

– Hei pojat, te näytätte söpöiltä! joku humalainen nuori mies huutaa peräämme käveltyämme hänen ohitse. Jatkamme tyyninä kävelyämme, kunnes sama humalainen ääni huutaa:

– Hei sä vihreetakkinen poika, sä etenkin oot tosi ihku!

Vilkaisen kyllästyneenä taakseni kuullen äänensä-vystä, että sanojen on tarkoitus osua ja upota syväle sieluuni, jonka temppeli on verhottu kaikinpuolin maskuliinisesti aina hius-tyyliä myöten. Transfobiaa à la Suomi 2010. Sanat eivät hetkauta minua eivätkä Karvostakaan, olemme tottuneet tähän ulkonäkömme herättämään huomioon, mutta kaikkien naisten ja miesten, tyttöjen ja poikien, ihmisten, jotka eivät ole sopeutuneet roolinormeihin, nimissä huudan pari valittua sanaa arvon lähimmäiselle, joka koki tarpeelliseksi ivaten kommentoida meitä. Kaduttaa. Olisinpa vain tokaissut: ”Jeesus rakastaa jopa sua.”

Saavumme määrän-päähämme baari Mustaan kissaan, jossa järjestetään queer-feminististä Peijakas-klubia. Paljon naisia, andorgyynejä mutta ulkoi-

silla mittareilla tulkittavissa naisiksi. Miehiäkin on, ei ehkä kuitenkaan tyyllisesti maukaperusjätkeä. Täällä ei voi yksinäisyyttä aistia, ihmiset nauravat, tanssivat, näyttävät yksinkertaisesti iloitsevan toistensa seurasta, kuka ties kaltaistensa seurasta. Kaksi naista suutelevat toisiaan rakastuneen näköisinä.

HYR: Queer-feminismi on nykyajan ehkäpä vahvin linkitys Yksinäisyyden kaivon aiheuttamiin yhteiskunnallisiin kuohuntuihin, sillä se kyseenalaistaa kaikenlaiset epäoikeudenmukaisuutta tukevat normit ja valtarakenteet, myös siveyskäsitykset. Miksi Yksinäisyyden kaivosta aikanaan käytiin siveellisyyssoikeudenkäyntiä aina kahta mannerta myöten?

Rakel Liekki:
Mieluummin olisi lintu

MK: Se oli ensimmäinen romaani, joka niin avoimesti käsittelee kahden naisen välistä rakkautta, ja se oli tyyli- ja laajaltaan rinnastettavissa konservatiiviseen romaaniperinteeseen, joka usein käsittelee rakkautta ja intohimoa pidättyvästä heteronäkökulmasta. Yksinäisyyden kaivo oli **Jane Austenia** inverttinäkökulmasta, ja tämä koettelee monien siveydetunttoa. Oikeudenkäynnissä keskeiseen osaan nousi lause "That night they were not divided", jonka olen kääntänyt "Sinä yönä he olivat yhtä", se nähtiin eksplisiittisenä viittauksena naisten väliseen seksiaktiin ja siksi siveellisyyttä rikkovana.

Ilta lähestyy loppuun, sillä kohta Mustasta kissa Peijakas-klubineen suljetaan. Perinteisistä rooleista vapaat oudokkinaiset lipuvat hiljalleen ulos, jotkut heistä ovat tänä yönä yhtä, jotkut yksin mutta toivottavasti eivät yksinäisiä. Se kaivo ehtyy hiljalleen siitä huolimatta, että tänäkin iltana olemme saaneet siitä muistutuksen. Radclyffe Hall Stephen Gordonin elämän sanoittamisen kautta on osa sitä muutosta, mikä tuon kaivon olemuksessa on vuosien saatossa tapahtunut. ■

HEI ME RUKOILLAAN!

Kirkossa saa nyt rukoilla. Kirkolliskokous päätti sen äänin 78-30 kaikkien äänestäessä. Äkipäät ajatellen tuossa on jotakin surkuhupaista – niin kuin nyt rukoilemiseen tarvittaisiin lupa. Ennenminhän kirkossa luulisi olevan kehotusta rukoilla, Paavalin mukaan sitä pitäisi tehdä lakkaamatta.

Araksi asian tekee sen yhteys rekisteröityneiden homoparien puolesta rukoileminen. Äripäät ovat selvät. On niitä, joiden mielestä on jo annettu pikkusormi pirulle ja käyty syntielämää siunaamaan. Toisessa päässä taas on niitä, joiden mielestä otettu askel kohti homojen täysiä kansalais- ja ihmisoikeuksia kirkossa on kovin, kovin pieni, liian pieni.

Ilmeisesti äänestetty kompromissi oli kuitenkin suunnilleen ainoa mahdollinen, mihin kirkolliskokous enemmistöpäätöksellä pystyi, ja se vastaa myös piispainkokouksen aiempaa linjausta. Jäämme odottamaan piispojen ohjeita rukoushetken järjestelyistä ja sisällöstä. Ehkä jo helmikuussa 2011 saamme jotain.

Surullista on, jos ennakkohuhut pitävät paikkansa, ja nimenomaan kielletään kaikki vihkimiseen ja avioliiton siunaamiseen vivahtava kuten sormukset ja tahtomisen kyseleminen.

Surullista oli myös tuoreeltaan kirkolliskokouksen jälkeen lukea Juha Molarin kehittämä rukouskaavan irvikuva, jossa lyödään ja potkitaan rukousta pyytäviä olan takaa. Rukouksen sisältö kun on toistuvasti se, että nämä onnettomat syntyivät langenneet ymmärtäisivät katua ja "eheytyä".

Henkilökohtaisesti en osaa virittyä siten, että ensin pitäisi ihmisten moraalinen tila selvittää ja sitten ehkä armollisesti rukoilla (jos siis en käyttäisi kieltäytymisoikeutta). Ajattelen, että Isä Jumala hoitaa sen tarkkailun. Iso kirja opettaa meitä rukoilemaan ja pitämään esirukouksia. On myös kehoitus siunata eikä kirotta. Siihen siunauspuoleen meidät on kutsuttu.

Homot ja heidän puoltajansa kysyvät ihmeissään, onko se jotenkin heteroilta pois, jos homoillekin riittäisi jokin muru heteroiden pöydän alta. Konservatiivit taas epäilevät, että avioliiton ja perheen asema rapistuu, jos myös saman sukupuolen aikuiset voivat muodostaa perheen. Mutta tämä huolenaihe ei katoa, päätettiin rukoilemisesta ja siunaamisesta mitä tahansa, sillä homo- ja lesboperheitä on jo vaikka kuinka paljon. Kyse onkin siitä, halutaanko heidän elämäntapansa hyväksyä julkisesti. Homot itse kokevat, että kyse on heidän täydestä ihmisarvostaan.

Olen rukoillut lapsensa murhanneen kanssa. Olen rukoillut pikkutyön kanssa, jota syvästi painoi huoli hänen kissastaan. Enkä voi olla ihmettelemättä, kuka voi olla niin sydämetön, että kieltäisi rukoilemasta toisiinsa sitoutuneiden aikuisten ihmisten puolesta. ■

Marja-Sisko Aalto

Teksti: Heli Yli-Räsänen

Kuvat: Irene Suoninen

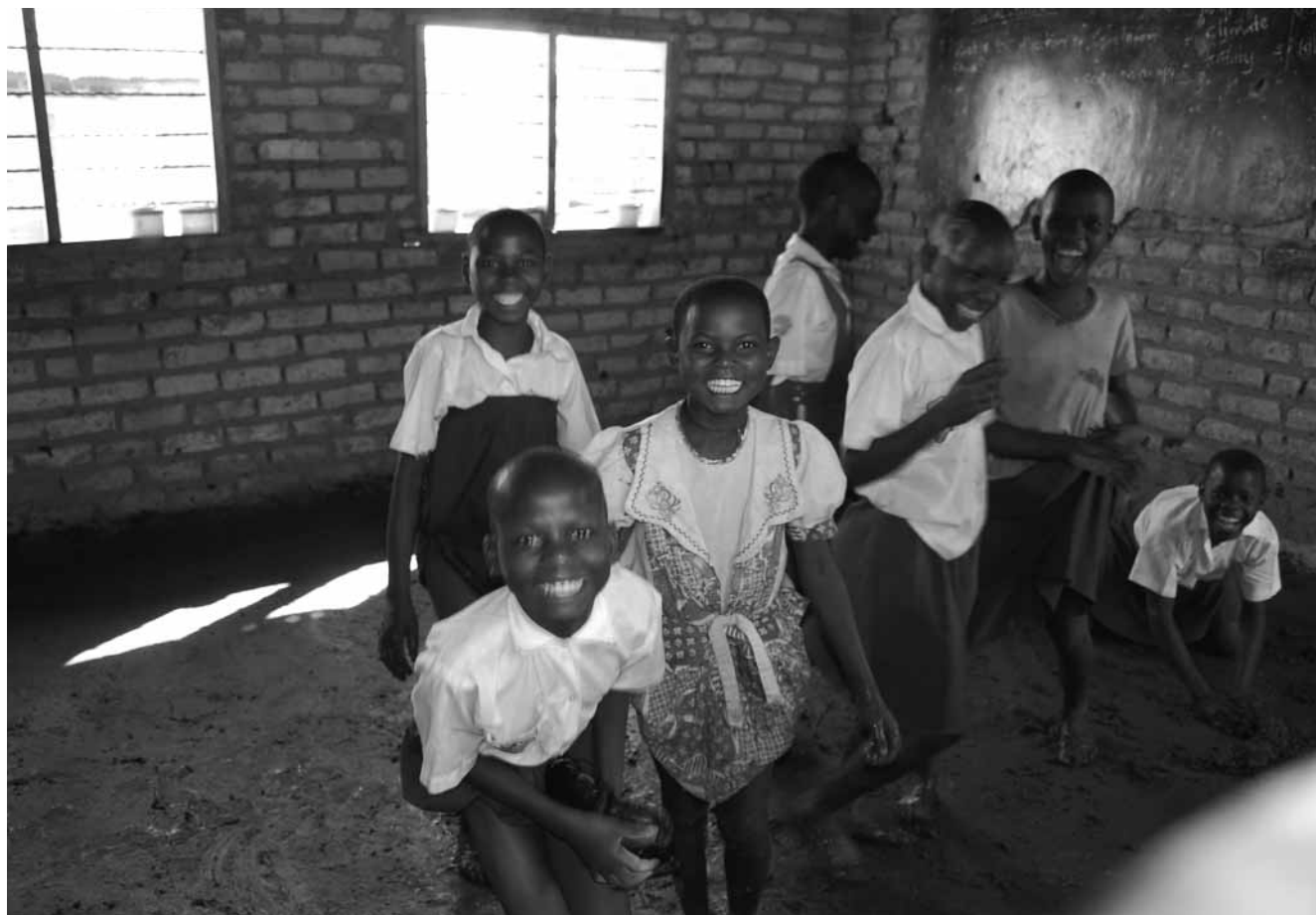
TYTÖILLE UNELMIA ÄN YY TEE NYT!

VIETIN KESÄN KENIASSA NAIROBISSA. TIEDÄTTEKÖ, MIKÄ MINUA SAPETTI? NO AIKA MONI ASIA KUTEN ARVATA SAATTAA, MUTTA ERI-
TYISESTI SEURAAVA: KESKUSTELIN KENIALAISEN MIESPUOLISEN YSTÄVÄNI KANSSA KENIALAISISTA, AFRIKKALAISISTA LAPSISTA JA NUORISTA. YSTÄVÄNI KERTOI, ETTÄ LÄHES JO-
KAISEN KENIALAISEN PIKKUPOJAN UNELMA ON TULLA ISONA AMMATTIJALKAPALLOILIJAKSI TAI RAP-ARTISTIKSI. KYSYIN HÄNELTÄ, ETTÄ ENTÄ MISTÄ PIENET TYTÖT UNELMOIVAT. HÄN OLII HILJAA. HARVA POIKA SAAVUTTA-
TÄMÄN UNELMANSAN, MUTTA AINAKIN HEILLÄ ON UNELMIA – TYTÖILLÄ EI OLE EDEKS NIITÄ.

Haluatteko naisten strategisia numeroita? Täältä pesee: 60 prosenttia maailman luku-
taidottomista ihmisistä on naisia. Yli sadasta miljoonasta koulutuksen ulkopuolella ole-
vasta lapsesta 70 prosenttia on tyttöjä. Kehitysmaissa kuolee vuosittain 530 000 naista raskau-
teen tai synnytykseen. Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa niihin kuolee päivittäin 1500 nais-
ta. Sexy, huh?

VAHVAT NAISET ESIIN!

Naispuolinen nairobilainen ystäväni saapui eräänä päivänä koulusta kotiin. Kotona oli vieraita, ja vanhemmat vaikuttivat levottomilta. Ystäväni kummasteli hetken, keitä nämä vieraat olivat, kunnes hänelle alkoi selvitä, että tässähän oli hänen tuleva aviomieshokkaansa vanhempineen. Voi pojat, oli ystäväni ajatus.

Nuoret ohjattiin toiseen huoneeseen tutustumaan toisiinsa rauhassa. Ystäväni kuitenkin tiesi jo, mitä halusi.

– Kuulehan Jacob, vai mikä olitkaan, minä: huonoa vaimomateriaalia, joten älä edes kuvittele mitään ja ala sen sijaan keksiä syytä, miksi et halua avioitua kanssani, sillä kohta me menemme takaisin tuonne, ja sinä kerrot sen syyn – olkoon se vaikka, että henkilökemiat eivät kohdanneet, minua ei itse asiassa edes kiinnostanut, mitä kerrot, mutta me emme ole menossa naimisiin, ja valitettavasti sinun mielipiteelläsi asiassa on tässä

ni sai kaksi vaihtoehtoa: painua ulos kodista tai kelpuuttaa yhden miehistä. Valinta oli helppo – työpaikka ja oma asunto, hei hei perhe! ”Helppo” omanarvontunnon kannalta, rakkaus omaa perhettä kohtaan ei sillä valitettavasti katoa. Mutta mitä ihmiselle jää, jos hän luopuu itsestään?

Ystäväni on poikkeuksellinen kenialainen nainen. Hänen onnensa oli, että hänellä oli hyvä koulutus, jonka ansiosta hän pystyi hankkimaan töitä – se on ennemminkin poikkeus kuin sääntö. Mutta merkittävintä hänessä oli rohkeus ja vahvuus

KOULUTUS, KOULUTUS JA KOULUTUS

Mitkä asiat sitten pitävät useissa kehitysmaissa naisten asemaa heikompana? Vyyhti on aivan liian suuri purettavaksi pikkuruisen kulttuurilehden artikkelissa. Tiivistän asian ratkaisukeskeiseksi: tytöt ja naiset on koulutettava – tämä pelkästään jo edesauttaa ongelmavyyhdin purkautumista: koulutettu nainen todennäköisemmin muun muassa avioituu myöhemmin, hankkii vähemmän lapsia, suunnittelee raskautensa, osaa huolehtia terveydestään, osaa huolehtia lapsiensa terveydestä, koulututtaa omat lapsensa, pysyy olemaan taloudellisesti riippumaton ja täten tekemään itsenäisiä päätöksiä.

NAISTEN VAIVAT

Yksi suurista ongelmista on, että naisten terveydenhoitoon ei panosteta tarpeeksi. Synnyttäminen on kehitysmaissa edelleen hengenvaarallista, tilanne oli sama Suomessakin vielä 40-luvulla, mutta nyt Suomi on yksi äitiysterveystien kärkeä.

Useissa kehitysmaissa naisilla ei ole mahdollisuutta raskauden ehkäisyyn, ei mahdollisuutta aborttiin, ei mahdollisuutta synnytykseen koulutetun henkilökunnan valvonnassa,

ei mahdollisuutta synnytyksen aiheuttamien komplikaatioiden hoitoon. Ja mitä tästä seuraa? Naiset tulevat raskaaksi tahtomattaan, liian monta kertaa, liian tiheään tahtiin ja liian nuorina. Liian monta, koska jokainen raskaus on keholle rasitus etenkin silloin, kun terveydenhoito on muutenkin retuperällä. Liian tiheään, koska keho tarvitsee aikaa palautua edellisestä raskaudesta ja synnytyksestä ennen seuraavaa. Liian nuorena, koska 15–19-vuotiaiden tyttöjen riski kuolla raskauteen tai synnytykseen on kaksi kertaa suurempi kuin aikuisella naisella, 15-vuotiailla riski on viisi kertaa suurempi.

Jos aborttia ei saa laillisesti tai ammattitaitoisen ihmisen suorittamana, se teetetään ammattitaidottomalla ihmisellä tai tehdään itse, ja niihin pääsääntöisesti kuolla. Tämä on realiteetti, haluttiinpa sitten kuinka vedota seksistä pidättäytymiseen tai syntymättömyyden lapsen oikeuteen – niihin vetoaminen on tietämättömyyttä realiteeteista, kehitysmaiden naisten tilannetta aliarvioivaa ja todellisia ongelmia väheksyvää.

En ole vielä nähnyt synnytystä Strömsössä, mutta riski, ettei se sieläkään menisi iloisesti laulaen ilman koulutettua henkilökuntaa, on suuri. Jos synnytyksen

” **Kehitysmaissa kuolee vuosittain 530 000 naista raskauteen tai synnytykseen.** ”

kulttuurissa enemmän painoarvoa kuin minun, ystäväni tykkäsi, ja häitä ei vietetty.

Kaksi kertaa kyseisen episodin jälkeenkin kotona oli odottamassa ylkä ystävälleni, mutta lopputulos oli aina sama: ei häitä. Kolmannen kerran jälkeen ystäväni vanhemmat alkoivat ymmärtää, että sulhot eivät olleet nirppanokkia, vaan heidän tyttärellään ei yksinkertaisesti ollut aikomustakaan astua avioon. Siispä kiristämään. Ystävä-

naisena kenialaisessa kulttuurissa, sillä jos kasvaa maassa ja kulttuurissa, joissa naisella ei ole oikeudellisesti lähekkään tasavertaista asemaa miehiin nähden, naisten ihmisoikeuksista naurattaa edes mainita, ja kulttuuri ei kannusta naisia itsenäisyyteen tai minkäänlaiseen vallankäyttöön, niin damn you woman, mistä sait kaiken tuon itseskunnioituksen ja omanarvontunnon?! Ihailen sinua.

aikana ilmenee komplikaatioita, matka sairaalaan on useilla kehitysmaiden naisilla liian pitkä, kulkuvälinettä ei ole, ja tämän takia usein sekä lapsi että äiti kuolevat.

Pitkittyneessä synnytyksessä synnytyskanavaan jumiin jääneen lapsen kallo painaa

synnytyskanavan ja peräsuolen välisen seinämän puhki, ja siitä riemusta syntyy fisteli. Nainen menettää pidätyskykynsä, uloste sekoittuu virtsaan, ja tämä erityydytelmä valuu aiheuttaen pahaa hajua naisessa. Sen lisäksi, että lapsi yleensä kuolee, joutuu

nainen fistelinsä kanssa sosiaalisesti eristetyksi. Mies jättää, eikä kukaan halua olla haisevan naisen seurassa. Fisteli on korjattavissa noin 200 euron operaatiolla, mutta tästä eivät monet naiset tiedä, heillä ei ole siihen varaa tai mahdollisuutta päästä operaa-

tioon. Ai niin, fisteli oli suomalaistenkin naisten riski synnyttäessä ennen äitiysterveystieteiden kehittymistä.

KAIKKI LÄHTEE ASEENTEIDEN MUUTOKSESTA

Miten naiset sitten saadaan koulutettua ja terveydenhoito kuntoon? Asenteiden nauttii on muututtava. Naisia ei voida nähdä vain naitettavina tyttärinä, vaimoina ja äiteinä. Sukupuoliroolit kulttuurissa, niiden aiheuttama työnjako, lainsäädäntö, ihmisoikeudet – ihan kaikkien vaikuttaa pinttynyt ajatus, että naiset ja miehet ovat ratkaisevalta tavalla erilaisia ja siten arvotettavissa muun kuin ihmisyyden perusteella.

JA VIELÄ UNELMISTA

Maissa, joissa naisten asema on huono, tarvitaan nairobilaisen ystäväni kaltaisia naiesikuvia. Tyttöjen ainoita esikuvia eivät voi olla naiset, joilla on mies, joka ei lyö, tai naiset, jotka tanssivat vähäpukeisina taustalla rap-artistimiehen viedessä pääroolin. Ilman esikuvia naisjohtajista, kaikenlaisista naisista vallassa – olipa se valta poliittista, kulttuurista tai muunlaista valtaa – ei synny yleisiä unelmia siitä, mitä kaikkea työstä voi naisena tulla. ■

” Jos aborttia ei saa laillisesti tai ammattitaitoisen ihmisen suorittamana, se teetetään ammattitaidottomalla ihmisellä tai tehdään itse, ja niihin pääsääntöisesti kuollaan.”

ÄITIMYYTIN MONET KASVOT

VANHEMMUUTTA HALLITSEE EDELLEEN KÄSITYS ÄITIEN SISÄSYNTYISESTÄ EKSPERTTIYDYSTÄ VANHEMPINA, JA SILLÄ ON LAAJA-ALAISET VAIKUTUKSET, KIRJOITTAI ANNA MORING.

32-vuotias **Mira Kasslin** julistettiin marraskuun lopussa suosittuun tosi-TV-ohjelmaan *Diilin* voittajaksi. Voiton selvitessä hän oli vahvasti raskaana. Hänen kanssakilpailijansa finaalissa, **Teemu Nuutinen** veti herneen syvälle nenäänsä. ”En itse laittaisi synnyttävää naista tuohon tilanteeseen. Se on aina riski, että miten hän sitten pärjää.”, Teemu kommentoi *Ilta-Sanomien* mukaan (29.11.2010).

Teemun kommentointi tuomittiin tuoreeltaan laajalti, muun muassa ohjelman tuomarina toimineen **Hjaldis Harkimon** toimesta. Kommentissaan Teemu onnistui kuitenkin kiteyttämään lukuisien työnantajien piiloasenteen ja suuren syyn sille, miksi nuoret naiset ovat suomalaisessa työelämässä niin kovin, kovin lujilla.

Samasta ilmiöstä on kyse, kun **Paula Lehtomäen** kyky toimia ministerinä synnytyksen jälkeen kyseenalaistettiin, samalla kun **Jyrki Kataisen** tuore isyys ei

tuonut särön säröä valtiovarainministerin toimintakykyyn.

Rakenne on selvä: äiti on ensisijaisesti lastaan varten – hänen paikkansa synnytyksen jälkeen on koti ja yksityinen tila. Isän elämään lapsen syntymä tuo vaikutusta ja vastuuta (jopa niin, että yli 40-vuotiaalle miehelle on työelämässä haitaksi, jos hänellä ei vielä ole lapsia), mutta hänen paikkansa on työelämässä ja julkisessa tilassa, eikä lapsen saaminen muuta tätä paikkaa mitenkään.

...

Suomessa on viime aikoina käyty runsaasti keskustelua vanhemmuuden järjestyksistä. On puhuttu samaa sukupuolta olevien parien adoptio-oikeudesta, hedelmöityshoidosta, vanhempien sukupuolesta ja lukumäärästä, isien oikeuksista omaan korvamerkittyyn vanhempainvapaasuuteen, miesten syrjinnästä huoltajuuskiistoissa ja biologisen isän oikeudesta arjen isyyteen.

Kaikissa näissä kes-

kusteluissa on nostettu esiin lapsen asema ja vaadittu erilaisille tahoille oikeutta hoivaan sekä arkiseen ja käytännölliseen suhteeseen lapsen kanssa.

Merkille on kuitenkin pantava, että kaikki tämä kiistely kohdistuu ennen kaikkea siihen, ketkä muut kuin synnyttänyt äiti saavat olla mukana lapsen elämässä. Kakkospaikasta ovat olleet kilpailemassa niin spermanluovuttajat, sosiaaliset äidit, biologiset isät ja aviomiehet kuin avopuolisot ja etävanhemmatkin.

Ykköspaikkaa ei kiistä kukaan. Päinvastoin: sijaissynnytyksen menetelmä, jossa synnyttänyt äiti voisi luopua lapsestaan muiden vanhempien hyväksi, kiellettiin Suomessa lailla vuonna 2006 hedelmöityshoitolaissa säätämisen yhteydessä.

Suomalaisessa perhelainsäädännössä kaikkien muiden vanhempien asemaa määritellään laajasti ja pitkään, mutta synnyttäneen äidin automaattista juridista vanhempuutta ei edes mainita. Niin itsestään selvä se on.

Äidin ja lapsen suhteen suorastaan myyttisellä priorisoinnilla on

kuitenkin kauaskantoisia seurauksia niin naisille, miehille (ja muille) kuin lapsillekin:

Isät käyttävät alle 7 % Suomessa pidetyistä vanhempainvapaapäivistä. Tähän sisältyvät isyyslomapäivät, jotka pidetään samanlaisesta äidin vanhempainvapaan kanssa. Viimeisen 15 vuoden kehitys on tuonut näihin noin 3 % lisää – tätä vauhtia lähellä 50/50 -tilannetta ollaan joskus 2200-luvulla.

Erään organisaation piirissä tuli haettavaksi työpaikka nimikkeellä toimistosih-teeri.

Kuva: Heidi Humma

Hakemuksia tuli noin 100. Miehiä hakijoista oli kaksi. Suuri osa nais-hakijoista oli äitejä, jotka olivat viettäneet 3–5 vuotta lasten kanssa kotona, jääneet kotiin suoraan pätkätyöstä, ja jotka joutuvat nyt aloittamaan työuransa ikään kuin alusta.

Ja toisin päin:

Äidit saavat lasten kanssa ihan alusta asti tietäjän ja osajan roolin. (Ei, lapsen tarpeiden ymmärtäminen ja kestovaippahifistely eivät ole sisäsyntyisiä ominaisuuksia naisissa, myös äidit joutuvat opettelemaan ne alusta asti ja myös äidit ovat niiden kanssa aluksi ihan hukassa.) Isän tai ei-synnyttäneen äidin on vaikea murtautua tähän piiriin, vaikea saada tilaa opetella olemista oman lapsensa kanssa. Ei ehkä nykyään vielä ensimmäisen lapsen kohdalla, mutta ihan viimeistään toisen. "Vie sinä isoveli puistoon niin minä jään vauvan kanssa tekemään ruokaa."

Kun sitten parisuhde hajoaa, ja lasten asemasta päätetään, vastakkain ovat tietäjänhempä ja hän-joka-ei-tiedä-oman-lapsensa-kengännumeroa. Lisäksi äiti on jo valmiiksi sopeuttanut elämänsä lasten tahtiin, päiväkotiaikatauluihin ja sairauspoissaoloihin, isän kohdalla työelämä ei yhtäkkiä joustakaan. Nämä ovat osasyitä siihen,

Paula Lehtomäen kyky toimia ministerinä synnytyksen jälkeen kyseenalaistettiin, samalla kun Jyrki Kataisen tuore isyys ei tuonut särön säröä valtiovarainministerin toimintakykyyn."

miksi sosiaalitoimen vahvistamisessa huoltajuussopimuksissa lapset jäävät yli 80-%sti asumaan äitiensä luokse.

Mitä tapahtui, jos äitimyytti yhtä-

kiä murtuisi, ja lapses- ta huolehtiminen alet- taisiin nähdä kaikkien lapsen elämässä olevien henkilöiden yhtäläisenä oikeutena ja velvollisuutena? ■

Kirjoittaja valmistelee väitös- kirjaa perheidealeista suku- puolentutkimuksen oppiaines- sa ja suorittaa parhaillaan työ- elämän syrjähyppyä Vibreät Naiset ry:n vs. pääsihteerinä.

HUIPULLA

"Huippu- juttu", ajat- telin, kun v u o d e n ensimmäi- nen Kyyh-

kynen ilmestyi työpöydälleni. "Nyt syntyy keskustelua." Syk- syllä huomasin, etten ollut väärässä. "Huippujuttu", ajatte- lin myös, kun sain tiedon Hel- singin yliopiston ylioppilas- kunnan jakamasta tunnustuk- sesta. HYY palkitsi Kyyhkysen yhdenvertaisuuskilpailussaan marraskuussa ja kehui lehden numeroa, "joka käsittelee he- teronormatiivisuutta laaduk- kaalla, hyvällä journalistisella otteella, valtasuhteita ja hierar- kioita esiin nostaten ja analyt- tisesti asiaan pureutuen". On- nea toimituskunnalle ja kult- tuurilehti Kyyhkyselle!

• • •

Huipulta pääsee halutessaan nopeasti alas. Pelkään pahoin, että rakas kotiyliopistoni on valmis näyttämään tässä esi- merkkiä. Viime viikkoina huoli humanistisen tiedekunnan tu-

levaisuudesta on ryöpsähtänyt valloilleen Helsingin Sanomis- sa, Ylen kanavilla ja ennen kaik- kea yliopiston sisällä. Taustal- la on kehityskulku, joka näyt- tää vääjäämättä vaarantavan pienten humanististen ainei- den elinkelpoisuuden: Suun- nitteilla on suurempia aineko- konaisuuksia samaan aikaan, kun monet oppiaineet rämpi- vät rahoituskriisissä.

Tavoite parantaa opiskelijoi- den työelämävalmiuksia laa- jempien opintokokonaisuu- sien avulla on sinällään erin- omainen. Valitettavasti puurot ja vellit näyttävät sotkeutuvan vääjäämättä. Hyvä koulutuspo- litiikka ei ole välttämättä hyvää tiedepolitiikkaa. Tietyt oppiai- neet ovat jo pitkään tuotta- neet asiantuntijoita lähinnä yli- opiston, eivät talouselämän tai teollisuuden palvelukseen – ja synnyttäneet tätä kautta Suo- meen kansainvälistä huippu- tutkimusta. Mainittakoon täs- tä esimerkkinä kuolinkamppai- luan käyvä assyriologia.

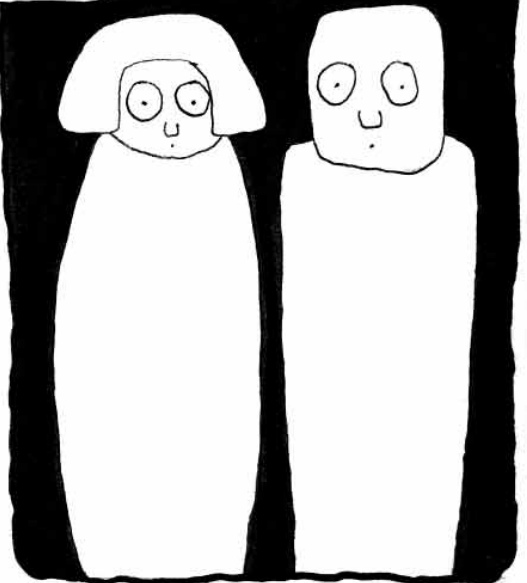
Miksi tämän kaiken pitäisi kiin- nostaa teologia? Kenties siksi, että moni meistä hankkii hu- manistisen tiedekunnan kaut- ta tärkeää lisäarvoa tutkinnol- leen: luemme folkloristiikkaa, arabian kielen ja islamin tut- kimusta – ja vaikkapa uskon- totiedettä, joka on tiedekun- tiemme välille jaettu yhteinen oppiaine.

TYT:n on syytä pysyä jatku- vasti huipun tuntumassa. Tämä tarkoittaa yhtäältä sitä, että yh- distyksen tulee tarjota jäsenil- leen parasta mahdollista toi- mintaa ja tapahtumia. Toisaalta on syytä pysyä myös muiden huippujen tuntumassa, jot- ta näemme, mihin yhteiskun- ta, kirkko ja eurooppalainen huippuyliopisto kehittyvät. Yh- distyksemme tärkeä tehtävä on vaikuttaa siihen, ettei hui- pulta pudota vastavalmistui- en teologiensa niskaan.

Toivotan huippuvuotta 2011 koko yhdistyksen väelle! ■

Tero Alstola
TYT:n puheenjohtaja

TOVERIT LUKEVAT KYYHKYSTÄ

” *Well-behaved women
seldom make history.”*

– Laurel Thatcher Ulrich